

оперативно-розшукової протидії злочинам, актуальність відомчого нормативно-правового регулювання чинному законодавству та сучасним умовам реалізації оперативно-розшукової протидії злочинам);

2) наукового забезпечення (новітні дослідження проблем оперативно-розшукової протидії злочинам, підготовка кваліфікованих кадрів для реалізації оперативно-розшукової протидії злочинам);

3) структурно-функціонального забезпечення (оптимізація структурно-функціональної побудови підрозділів кримінальної поліції відповідно до пріоритетних завдань їх діяльності з реалізації оперативно-розшукової протидії злочинам, вирішення проблем міжвідомчої координації оперативно-розшукової протидії злочинам, визначення критеріїв оцінки ефективності оперативно-розшукової протидії злочинам);

4) кадрового та матеріально-технічного забезпечення суб'єктів оперативно-розшукової протидії злочинам.

1. Мельник Л.Г., Корінцева О.І. Економіка підприємства : Конспект лекцій : Навч. посіб. / Л. Г. Мельник, О. І. Корінцева. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. – 412 с.

2. Марцев А. И. Общее предупреждение преступлений и его эффективность / А. И. Марцев, С. В. Максимов. – Томск : Изд-во Томск. ун-та, 1989. – 159 с.

3. Злобин Г. А. О методологии изучения эффективности уголовного наказания в советском уголовном праве и криминологии / Г. А. Злобин // Вопросы предупреждения преступности. – 1965. – Вып. 1. – С. 50–74.

4. Барабаш А. С. Прекращение уголовных дел по нереабилитирующим основаниям в стадии предварительного расследования / А. С. Барабаш, Л. М. Володина. – Томск, 1986. – С.116.

5. Наумов А.В. О понятии правоприменительной эффективности уголовного закона / А. В. Наумов, Ю. А. Красиков // Вестник Московского государственного университета. – 1991. – № 2. – С.12.

Дараган В.В.

кандидат юридичних наук
доцент кафедри ОРД та СТ ФПФПКП
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ПІДРОЗДІЛАМИ ДЕПАРТАМЕНТУ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Інформація відіграє значну роль в діяльності правоохоронних органів щодо виявлення та запобігання незаконній діяльності, у тому числі, й суб'єктів господарювання. Одним із шляхів інформаційного забезпечення ді-

яльності правоохоронних органів є ознайомлення з фінансово-господарською діяльністю підприємств. Не виключенням є й підрозділи Департаменту захисту економіки Національної поліції. Однак, як показує практика, використання такого способу отримання інформації на сьогоднішній день залишається недостатньо врегульованим у правовому полі.

Відповідно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» оперативні підрозділи для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності за наявності передбачених статтею 6 зазначеного Закону підстав надається право ознайомлюватися з документами та даними, що характеризують діяльність підприємств, установ та організацій, вивчати їх, за рахунок коштів, що виділяються на утримання підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, виготовляти копії з таких документів, на вимогу керівників підприємств, установ та організацій – виключно на території таких підприємств, установ та організацій, а з дозволу слідчого судді в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України, – витребувати документи та дані, що характеризують діяльність підприємств, установ, організацій, а також спосіб життя окремих осіб, підозрюваних у підготовці або вчиненні злочину, джерело та розміри їх доходів, із залишенням копій таких документів та опису вилучених документів особам, в яких вони витребувані, та забезпеченням їх збереження і повернення в установленому порядку.

Вище зазначені положення Закону, майже дослівно, знайшли своє відображення у Інструкції про організацію оперативно-розшукової діяльності та негласної роботи оперативними підрозділами Національної поліції України (далі Інструкція). Однак в зазначеній інструкції вказане вище право оперативного працівника було представлено у якості окремого оперативно-розшукового заходу.

Саме у зв'язку з віднесенням зазначено права до оперативно-розшукових заходів виникає низка питань.

Перш ніж перейти до розгляду проблемних питань використання зазначеного заходу доцільно звернутись до положень ч. 2 ст. 6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», відповідно до якої забороняється приймати рішення про проведення оперативно-розшукових заходів при відсутності підстав, передбачених у цій статті. В свою чергу відповідно до положень ч. 1 ст. 9: «У кожному випадку наявності підстав для проведення оперативно-розшукової діяльності заводиться оперативно-розшукова справа.»

Тобто, оперативно-розшукові заходи, що здійснюються підрозділами Департаменту захисту економіки Національної поліції (як підрозділ кримінальної поліції) здійснюються в рамках оперативно-розшукових справ.

Виходячи зі специфіки та мети заходу «ознайомлення з фінансово-господарською діяльністю підприємств» можна виділити дві категорії оперативно-розшукових справ (п. 1 ч. 1 ст. 9-1) в межах яких такий захід може бути проведено: 1) щодо невстановлених осіб, які готують вчинення злочину; 2) щодо осіб, стосовно яких є дані про їх участь у підготовці до вчинення

злочину. Що стосується першого випадку то такі заходи можуть проводитися до встановлення таких осіб, а у разі їх встановлення (відповідно до вище зазначеної Інструкції), до встановлення та фіксації фактичних даних про протиправні діяння, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України. Тобто до відкриття кримінального провадження.

Тут виникає питання щодо тієї частини заходу, яка стосується саме «... витребування з дозволу слідчого судді в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України, документів та даних, що характеризують діяльність підприємств, установ, організацій, а також спосіб життя окремих осіб, підозрюваних у підготовці або *вчиненні* злочину, джерело та розміри їх доходів, із залишенням копій таких документів та опису вилучених документів особам, в яких вони витребувані, та забезпеченням їх збереження і повернення в установленому порядку». Не зрозуміло яким чином зазначених захід буде здійснено щодо підозрюваних у вчиненні злочину, адже в такому разі вже повинно бути відкрите кримінальне провадження, а після його відкриття проведення оперативно-розшукових заходів припиняється.

Тому, на нашу думку, слова «*або вчиненні*» необхідно виключити з відповідних положень Інструкції.

Що стосується першої частини заходу: «ознайомлюватися з документами та даними, що характеризують діяльність підприємств, установ та організацій, вивчати їх, за рахунок коштів, що виділяються на утримання підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, виготовляти копії з таких документів, на вимогу керівників підприємств, установ та організацій – виключно на території таких підприємств, установ та організацій», то тут виникає питання, яким чином та на підставі чого буде здійснено таке ознайомлення адже ні в Законі «Про оперативно-розшукову діяльність» ні в Законі «Про Національну поліцію» не передбачено такої процедури. Раніше зазначене право реалізовувалося або по запиті, або відповідно до направлення на перевірку суб'єкта фінансово-господарської діяльності.

Використання запитів, як способу отримання інформації підрозділами ДЗЕ НП визначене у положеннях наказу Національної поліції України від 07.11.2015 № 81 «Про затвердження Положення про Департамент захисту економіки Національної поліції України», а саме до прав департаменту віднесено *в установленому порядку* запитувати та отримувати від посадових осіб органів внутрішніх справ і центральних органів виконавчої влади документи, довідкові та інші матеріали (у письмовій або усній формі), необхідні для прийняття рішень з питань забезпечення реалізації державної політики у сфері боротьби із економічною злочинністю. Однак таке право не може бути реалізоване з тієї ж причини, що порядок отримання таким чином інформації не регламентовано.

На нашу думку, в Законах України «Про Національну поліцію» та «Про оперативно-розшукову діяльність» необхідно передбачити право на отримання інформації відповідно до запиту по справах що перебувають в прова-

дженні підрозділів Національної поліції (в Законі «Про ОРД» – оперативних підрозділів) відносно злочинів, що готуються або вчинені.

Але навіть у разі прийняття відповідних змін, можуть виникнути проблеми, пов'язані з відмови надання такої інформації або пасивному відношенні до виконання запиту, адже на сьогоднішній день в нормах національного законодавства України не передбачена відповідальність за такого роду дії або бездіяльність, що значно ускладнює здійснення проведення даного виду заходів.

З метою врегулювання зазначеної прогалини у законодавстві, на нашу думку, необхідно доповнити Кодекс України про адміністративні правопорушення статтею 185¹³ «Перешкоджання проведенню перевірки, експертизи або здійсненню інших дій, передбачених законодавством» (за прикладом Кодексу Республіки Білорусь про адміністративні правопорушення) такого змісту: *«Перешкоджання уповноваженій посадовій особі державного органу у проведенні перевірки, експертизи, в отриманні доступу до інформаційних систем і баз даних або в здійсненні інших дій, передбачених законодавством, або створення умов, що перешкоджають їх проведенню – тягне за собою накладення штрафу від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»* (курсив наш. – В.В.).

Таким чином, можна дійти до наступних висновків, на сьогоднішній день в нормативно-правових актах України не на достатньому рівні закріплено питання, що стосується ознайомлення з фінансово-господарською діяльністю підприємств підрозділами ДЗЕ НП, оскільки не достатньо уваги приділено питанням організації проведення такого способу отримання інформації. Надані нами можливі шляхи вирішення зазначених питань можуть бути використані для розробки відповідних змін до нормативно-правових актів, а також для подальшого їх наукового вивчення.

Ємець О.М.

кандидат юридичних наук
старший викладач кафедри
спеціальної техніки
та оперативно-розшукового документування
Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ БОРОТЬБИ ЗІ СТВОРЕННЯМ ТА УТРИМАННЯМ МІСЦЬ РОЗПУСТИ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ

Здавна надання сексуальних послуг є привабливим видом діяльності, однак сьогодні складається така ситуація, коли найбільші прибутки отримує не особа, яка надає сексуальні послуги, а організатор даного бізнесу, який,